

บุญหล่นทับ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หลวงพ่อบ : ว่าไป เออ

โยม ๑ : ของเราอยู่นั้นนะ หลวงพ่อ พูดไม่ค่อยจะถูก

หลวงพ่อบ : ไม่เป็นไร เท่าที่ทำได้เพราะเราเรียกชื่อถูกแต่กลับผิด ถ้าเราเรียกประสาที่เราน่ากลับถูก มะพร้าวขี้แฉะมันขี้ห้าวขี้คั้น มันขี้ดีเห็นไหม เราค่อยๆ พูดค่อยๆ พูด มันแยกอย่างไร? มันจับอย่างไรที่มันแยกธาตุแยกขันธ์ พอจิตมันสงบไปแล้วมันเห็น เวลาเห็นเห็นอย่างไร? แล้วจิตมันแยกอย่างไร?

โยม ๑ : จิตมันก็แยก แยกไปนะ มันเห็น มันเห็นทีนะ เห็นนานแล้วนะ เห็นนานแล้วก็ในร่างกายเรานี้มันไม่มีเลยนะ มันว่างไปหมดมันว่างโล่ง ทีนี้ก็แล้วมันก็หายไปอีกนะ หายไปอีก นาน ก็เอาใหม่ ก็ทำไปๆ ก็อย่างนี้ก็เกิดมันก็เกิดขึ้น

หลวงพ่อบ : เกิดขึ้น เกิดเห็นอย่างไร? ตอนเห็นพอเกิดแล้วเห็นอย่างไร? เกิดที่เกิดขึ้นมานะ พอเกิด โล่งเราก็ไม่เห็นอะไรเลยใช่ไหม? พอมันเกิดขึ้นมาเราก็เห็นใช่ไหม เห็นอย่างไร?

โยม ๑ : มันก็เห็นว่า อืม..

หลวงพ่อบ : เป็นเนื้อเป็นหนัง

โยม ๑ : เป็นเนื้อเป็นหนัง เป็นขาเป็นอะไรเราอย่างนี้ แล้วมันก็แดงอย่างนี้นะ เราก็แยกไอ้โน้นเป็นไอ้โน้น ไอ้โน้เป็นไอ้โน้ เราก็แยกไป

หลวงพ่อบ : แล้วมันก็ปล่อยอีก ว่างอีก ว่างอีกไหม?

โยม ๑ : แล้วมันก็ว่าง แล้วทีนี้เราก็คุณันท์ คุณุฑข์ คุณันท์ คุณัญญา วิญญาณอะไร
แล้วก็ดูเรื่อยไปนะ แล้วก็ทำไปเรื่อยๆ ไป ต่อไปๆ เราก็ เรากี่ว่าเห็น กายก็

หลวงพ่ : ไม่ใช่ของเรา

โยม ๑ : ไม่ใช่ของเรา ใจก็ไม่ใช่กาย อะไรก็ เรากี่ว่าไปนั่น

หลวงพ่ : ว่าไป เออ

โยม ๑ : ไอ้ที่เขาเรียก ก็พูดไม่ค่อยจะถูก

หลวงพ่ : ดี ทำมาอย่างนี้น่ะถูก

โยม ๑ : แล้วก็ทีนี้เดี๋ยวนี้จิตจะดูกาย จิตดูกายอยู่นะ เพราะว่ามันดูกายเรานี้นะ
ในใจเรานี้นะ โลงเลยในนี้ มันโล่ง แล้วมันกระจายขึ้นไป กระจายขึ้นไป สว่าง ทีนี้มันจะ
เป็นอย่างไร?

หลวงพ่ : มันก็ เพิ่งเป็นสุดท้ายเพิ่งเป็นเมื่อ ๒-๓ วันนี่ด้วยเนาะ

โยม ๑ : เป็นมาสัก สัก ๒๐ วัน ได้แล้วนี่ คราวนั้น โยมมาจะถามก็ยังไม่กล้า

หลวงพ่ : ดี ดี ถ้ามันเป็นมาเท่าไรไหม ปฏิบัติมาก็ปีแล้วนี่?

โยม ๑ : ปฏิบัติมานานแล้ว

หลวงพ่ : แล้วทำไมเพิ่งมาเป็นตอนนี้ล่ะ? พอดีตอนสมควร เนาะมันพอดี

โยม ๑ : มันก็เป็นเพราะว่าได้ฟังของหลวงตาบ้างอะไรบ้างก็เกิดเรื่อยมา

หลวงพ่ : ดี ดีมากๆ เราจะบอกว่าถูก ถูกมาตลอดเห็นไหม แต่คำว่าถูก เห็นไหม ถูก
ของเด็ก ถูกของวัยรุ่น ถูกของผู้ใหญ่ ถูกของผู้คงแก่เรียน ความถูกมันมีตั้งหลายระดับชั้น
จะบอกผิดไม่ใช่ ถูก แต่ถูกแบบเด็ก เด็กว่านอนสอนง่าย เด็กที่ดีๆ มันก็ตีประสาทเด็ก จะดี
อย่างนี้ตลอดไปไม่ได้ เพราะโตขึ้นมาต้องทำมาหากิน มึงจะมาเลี้ยงง่าย ๆ อย่างนี้ตลอด
ไม่ได้ โตขึ้นมาต้องหาอยู่หากิน ต้องฉลาด

พอฉลาดขึ้นมาแล้ววัยรุ่นมันได้มันทำงานใหม่ พอมันมีเงินใช้สอย มันก็เคล็ดเปิดเปิงมันก็จะใช้ชีวิตของมันฟุ่มเฟือยของมัน มันก็ไม่ถูกอีกล่ะ มันก็ต้องรู้จักออมต้องรู้จักเก็บ เพราะอนาคตเราจะไปอีกไกล เห็นไหม มันพัฒนาเป็นขั้นๆ เข้าไป ที่ว่าถูกนี้ถูกเห็นไหม เราพิจารณาไป ถ้าพูดถึงยังไม่มีใครพูดอะไรนี้ ถูกหมดเลย

แต่พอมีคนบอกขึ้นมาให้ทำถูกขึ้นมา เดียวจะเริ่มเป็นกรอบละ แล้วมันจะไปขัดแย้งกับตัวเอง ทีนี้ปล่อยเป็นธรรมชาตินี้แหละ แล้วตั้งสติไว้สำคัญที่สติ เราตั้งสติไว้สิ่งใดที่เกิดเห็นใหม่ สิ่งใดที่เกิดพอจิตมันสงบแล้วมันว่าง มันว่างเพราะมันว่างถึงมาเห็น แต่ถ้าเขาเห็นทั่วๆ ไปมันไม่ว่างแล้วมันมาเห็นเลย เห็นใหม่

โยม ๑ : แล้วอย่างนี้มันไม่หายหรือ ใจตัว ใจที่จิตนะมันจะแฉับ แฉับ แฉับนะ เขาเรียกอะไร? เขาเรียกอะไร? อารมณ์ อารมณ์ของจิตนะ

หลวงพ่ : นั่น ตรงนี้ล่ะ อย่างตรงนี้มันคุมยาก เพราะตรงนี้มันคุมยาก ที่ว่าถูกนี้ณะเวลาถูก เด็กใช้ใหม่ มันมาแล้วให้มันเล่นตามสบายมัน โอ๊ย มันสบายมาก มันแฉับๆ นี้มันเด็กๆ ใจ มันเคยคิดเป็นธรรมชาติของมันใจ ทีนี้การปฏิบัติ การปฏิบัติถ้าจะให้มันดีกว่านั้นเห็นใหม่ แฉับนี้มันเป็นธรรมชาติของมัน มันมี

จุดไฟนี้มันต้องอุ่นมันต้องร้อน จุดไฟเราต้องผิงไฟ จุดไฟโดยที่ไม่ให้ไฟมันร้อนทำอย่างไร? ตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ณะ มันจะแฉับอย่างไร? ปล่อยมันไปแล้วตั้งสติไปเรื่อยๆ จนกว่ามันจะไม่แฉับเลย พอไม่แฉับปั๊บมันจะนิ่ง พอมันนิ่งสักพักหนึ่งมันนิ่งดีๆ ขึ้นมา การเห็นกายจะดีกว่านี้อีกนะ

ที่ว่าถูกเห็นใหม่เราบอกว่าถูก ที่ทำมานี้ถูก แต่ถูกอย่างนี้ณะมันจะวนๆ อยู่อย่างนี้มันไม่พัฒนาใจ ถ้าจะพัฒนาขึ้นไปต้องบังคับตัวเรา ต้องบังคับให้จิตนิ่งกว่านี้ พอจะบังคับจิตให้นิ่งกว่านี้ณะ แหม มหาหลวงพ่ที่ไรลำบากทุกทีเลย มหาหลวงพ่ที่ไรยุ่งทุกทีเลย ถ้าไปภาวนากันเองง่าย ก็มันไม่ยอมโตใจ มันยังเป็นเด็กๆ อยู่อย่างนั้นนะ แต่เราจะบังคับให้มันโตขึ้นมาณะ เอาละยุ่งแล้ว

ทีนี้เราจะบอกว่าเวลามาหาเรามันเดือดร้อนไปหมดเลย เวลาภาวนากันเองมันสะดวกสบาย สะดวกสบายเพราะมันปล่อยตามสัญญาอารมณ์มันก็อยู่อย่างนั้นนะ นี้มีบุญ มันได้มาเพราะประสาเราบุญหล่นทับ บุญมันหล่นทับ แล้วพอจะจริงขึ้นมาณะ บุญ

หล่นทับก็เหมือนเราถูกหวย มันไม่มีที่มาที่ไปไง อยู่ดีๆ ภูได้เงินก้อนหนึ่ง ใ้หนี่ภาวนา ภาวนามันก็ว่าง ว่าง ว่างได้ “บุญหล่นทับ”

แต่นี้เราจะทำมาหากินแล้วไม่ใช่บุญหล่นทับแล้วจะหาแล้วหาอยู่หากินต้องหา เงินแล้ว เป็นเรื่องแล้ว เป็นเรื่องแล้ว ไม่ใช่บุญหล่นทับแล้ว ทีนี้คำว่าเป็นเรื่องนี้ประสาเรา พูดนะ เพราะโยมเราก็จะพูดตรงนี้แหละตรงที่มันแสบๆ มันแสบๆ ออกมา มันแสบ มัน ธรรมชาติ มันเป็นอย่างนี้ พอธรรมชาติเป็นอย่างนี้ปั๊ บถ้าธรรมะ ธรรมะมันเหนือ ธรรมชาติอันนี้ ก็ตั้งสติ โยมกำหนดพุทโธหรือกำหนดอะไร?

โยม ๑ : พุทโธ

หลวงพ่ : พุทโธ ถ้ามันแสบ แสบดึงกลับพุทโธ เพราะยัง คนนี้มันมี ๒ ประเภทนะ ดี ดีที่รู้ว่ามันแสบ บางคนบอกไม่ใช่เป็นธรรมะ มันออก

โยม ๑ : บางทีมันก็ฟ้องใส ใ้ฟ้องใส มันเป็น เขาเรียกอะไร หลวงพ่

หลวงพ่ : ธรรมชาติของมัน

โยม ๑ : อวิชาหรือ

หลวงพ่ : เออ อวิชา เออ ใ้ ว่าไป (หัวเราะ)

โยม : (หัวเราะ)

หลวงพ่ : จิตฟ้องใสจิตเดิมแท้ไง

โยม ๑ : เรียกไม่ค่อยถูก เรียก..

หลวงพ่ : ไม่ต้อง ไม่ถูกนี้ถูก คือว่าภาคปฏิบัติมันรู้ตามความเป็นจริง แล้วถ้าเป็น ภาคปริยัติต้องเรียกชื่อใ้มันถูก ต้องพูดใ้สละสลวย มันเหมือนผู้ดี คุยกันประสาผู้ดี มัน เลยไม่จริงใจต่อกันไง พูดประสา ประสามารถสังคม พูดเพื่อไม่ให้สะเทือนใจกัน ประสาผู้ดี แต่ประสาเราประสาสื่อความหมายกันนะ ไม่ต้องผู้ดี มึง-กูนี้แหละ ชัดๆ นี้แหละ แต่ประสาผู้ดีต้องทำน ต้องคุณ แต่ถ้ามาหาเรานะ “มึง”

โยม ๑ : เรียกยาก

หลวงพ่ : มัน เอาเท่าที่รู้ ทีนี้แบบนี้ถ้าพูดถึงเราพุทโธไว้ ถ้ามันเว็บเราพุทโธไปเรื่อย ถ้าเว็บนี้ละ เหมือนเงินเราเปรียบเหมือนเงิน เงินถ้าเราสะสมเงินจะมากขึ้นเรื่อยๆ เงินเราสะสมแล้วใช้จ่ายไปด้วย สะสมแล้วใช้จ่ายไปด้วย เงินก็ไม่มากสักทีหนึ่ง มันเว็บคือมันใช้จ่าย มันเว็บคือมันส่งออก ที่มันคิดออกไปนะมันเว็บๆ ไป น้ำคักใส่ตุ่มแล้ว มันรั่ว รั่วตลอด ถ้าเราปิดรูไว้ให้ได้ ใส่ตุ่ม ตุ่มมันจะเต็ม

พุทโธ พุทโธไปเรื่อยๆ มันจะเว็บ เว็บนี้ช่างมัน เพราะเรายังไม่ชำนาญ

๑.ไม่ชำนาญ ๒.ไม่เห็นผลคุณค่าใจ

ถ้าเห็นคุณค่านะ พอเว็บ เว็บที่ไรเหมือนกับมึง ก็แบบว่าไม่แข็งแรงสักทีไร เว็บทีหนึ่งก็หายไปเลย ตอนหลังมันเว็บ มันก็จะไม่ให้ไปแล้ว เราจะรู้ไงว่าเว็บคือทำให้เราเสียกำลัง พอรู้ว่าเสียกำลังปั๊บเรารู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด เราจะตั้งใจ แต่ถ้าเราไม่รู้ว่าผิดหรือถูก เว็บก็คือธรรมดาแล้วไม่เว็บมันเหนื่อยนะ เว็บก็ดีๆ นะ อ้าว เว็บก็ปล่อยเว็บ แต่เราไม่รู้ว่า ดี นั่นนะคือทำให้เราไม่มีกำลัง แต่ถ้าเราเหนื่อยเราดึงไว้บังคับไว้ใหม่ๆ จะบังคับไว้ก่อน แต่พอบังคับจนชำนาญแล้วนะ ไม่ใช่บังคับแล้วมันเป็นธรรมชาติ

โยม ๑ : โอ้ ภาวนาไปแล้วใช่ปะ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เราก็อ่า มันก็ไม่หาย มันก็เว็บอยู่อย่างนั้น

หลวงพ่ : ไม่หาย นี่ไงมันดี เวลามันปล่อยวาง เวลาถ้ามันสมคุณมันจะว่างหมดเลย แล้วเราจะเอาอีกเห็นไหม มา ทุกขัง อนัตตา แล้วมันก็ไม่หาย ไม่หายเพราะอะไร? เพราะมันไม่ปล่อยจริงใจ ใจปล่อยนั้นมันบุญหล่นทับนะ การปฏิบัตินะมันมีบุญหล่นทับ แล้วเราเรียกว่าไอ้ที่สัมผัสหล่นใจ สัมหล่นคนมีนะ

เวลาสัมผัสหล่น ทีนี้คนไม่เข้าใจนี่ว่าสัมผัสหล่นนะเป็นธรรม สัมหล่นนั้นไม่ใช่ธรรมนะ สัมหล่นนั้นเป็นอาการของใจ อริยสัจไม่เป็นอย่างนั้น อริยสัจเราก็เหมือนทำงานนี้แหละ ช่างไม้เนี่ยต้องไสต้องตากต้องไสจนกว่าไม้มันจะตรง ไม่ตรงก็เล็งแล้วไสอีก จิตพิจารณาแล้วปล่อยขณะนั้น จิตมันก็ปล่อยทีหนึ่งก็เล็งทีหนึ่ง

ไม้นี้คดไหม? ปลายคดต้นคดคดมัน คัดเสร็จแล้วต้องตาก ตากเสร็จแล้วต้องไสพิจารณาไป ปล่อยขนาดไหนก็ต้องซ้ำแล้ว ซ้ำแล้ว ซ้ำแล้ว ซ้ำแล้วอยู่อย่างนี้ จนกว่าไม้

นั่นจะตรงเคาะ พอแนบเข้าไปกับบ้านเพ็ชระตรงเป๊ะ แนบเข้าไปอริยสัจนี้ อันเดียวกัน
อันเดียวกัน อันเดียวกันเลย แต่ถ้ายังไม่ไขมันยังคง ยังอ แนบเข้าไปแล้ว โอ้โฮ โกง บาน
มันไม่ใช่อริยสัจไง แนบกับอริยสัจแล้วไม่เห็นเหมือนเลยวะ ทำไมมัน โกง แท้วะ

โยม ๑ : แต่ว่าใจสงบนิ่ง

หลวงพ่ : นี่ขนาดแคะมันปล่อยเลยๆ นะ แล้วมันปล่อยบ่อย ปล่อยบ่อยๆ พอปล่อย
บ่อยๆ เข้าไป เคี้ยวถ้ามันจริงแล้วนะ อย่างที่พูดตอนเช้ามันเป็นอฐานะที่มันจะแปรสภาพ
นี่ขนาดชั่วคราวมันยังขนาดนี้เลย แล้วถ้ามันว่างอยู่อย่างนั้นตลอดเวลาละ คิดดูว่ามันสุข
ขนาดไหน แล้วจะทำอย่างนั้นได้อย่างไร? ทำอย่างนั้นได้ก็ต้องย้อนกลับมาที่นี้ ย้อนกลับ
มาที่ว่า ที่ทำมาถูกหมด

ที่นี้ทำมาถูกหมดนี้ บุญหล่นทับมันเป็นไปได้เป็นครั้งเป็นชั่วคราว แต่ว่าเรา
ทำจริงของเราเนะ เราบังคับเอง มันปล่อยเป็นคราว คราวๆ คือเหมือนเราทำงานเป็นขั้น
ขั้นๆ ขึ้นไปเลย เหมือนงานเราเสร็จทีละขั้นๆ เลย คือบังคับได้หมดเพราะเราชำนาญ
แต่มันไม่ชำนาญใช้ใหม่ แล้วแต่บุญมันจะโปรดใจ แล้วแต่มันจะว่างใจ แล้วแต่อำนาจ
วาสนามันจะโปรดใจใหม่ ไม่ใช่เราทำเอง

แต่ถ้าวิปัสสนาจริงๆ แล้ว เราทำเองเลย วันๆ หนึ่งนี่นะ มันจะปล่อยที่เป็นสิบกน
ร้อยกนเลย เวลาเราทำอยู่ ปล่อย ปล่อย ปล่อย ปล่อย ปล่อย เคี้ยวมันมาอีกก็ซ้ำอีกๆ
หลวงตาตอบคำนี้ประจำแต่คนไม่เข้าใจ เวลาคนไปถามปัญหาถูกใหม่ ถูก แต่ต้องซ้ำอีก
หลวงตาจะซ้ำอย่างนี้เลย ซ้ำอีกๆ หลวงตาจะตอบอย่างนี้ตลอด

คำว่าซ้ำอีกคือว่าประสาเราทำกับข้าวสุกหนหนึ่ง คราวหน้าก็ต้องทำให้สุกอีก เข้า
ไปทำให้สุกอีกจนกว่าจะชำนาญไง ซ้ำๆ ใหม่อ้อ อันนี้เขาว่าถูกใหม่? ถูก ถูกแล้วทำไม
ต้องซ้ำละ อ้าว ถูก ถูกก็เหมือนเราซื้อกับข้าวถุงนะ ซื้อมาถุงหนึ่งถูกใหม่? ถูก กินอ้อม
ใหม่? อ้อม แล้วหมดแล้ว ต้องซื้อถุงใหม่ กับข้าวแต่ละถุงๆ ถุงหนึ่งกินมือเดียวก็หมดแล้ว
ถูกใหม่? ถูก กับข้าวถุงกินได้ใหม่? ได้ แล้วกินหมดแล้วทำอย่างไร? มือหน้ากินอะไร?
มือหน้ากิน ยังไม่จบ

โยม ๑ : ต้องทำต่อ

หลวงพ่ : เออ

โยม ๑ : แล้วไอ้ว่างกับสมาธิมันอันเดียวกันไหม?

หลวงพ่ : ไม่ เราใช้คำว่าปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา ไอ้ที่ว่าง ว่างเพราะปัญญา สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิมันมี ๒ อย่าง ว่างด้วยสมาธิ ไอ้ที่ว่างด้วยปัญญา ปัญญาทำให้ว่าง แต่มันปัญญาทำให้ว่าง ว่างไปเรื่อยๆ เราถึงถามว่าเวลาเห็นกายเห็นอย่างไร? เวลาเห็น พวกเห็น เห็นกายมันสะท้อนใจไหม?

โยม ๑ : เห็นกายเรานี่นะ

หลวงพ่ : เออ เวลาเห็นกระดูก เห็นขา เห็นปอดนี่มันสะท้อนหัวใจไหม? สะท้อนโครมครามเลยไหม?

โยม ๑ : ไม่โครมคราม

หลวงพ่ : ไม่ เห็นไหม นี่ภายนอก วัตถุได้เลย ถ้าภายนอกนะเห็นภายนอก เห็นภายนอกคือว่าเราเห็นกายขึ้นมามันไม่สะท้อนถึงอุปาทานใจ มันไม่สะท้อนถึงอวิชชา เพราะมันเห็นโดยสัญญา เห็นโดยข้อมุล นี้อย่างนี้ปัญญาอบรมสมาธิ นี่ว่างด้วยปัญญา แล้วปัญญามันจะว่างเข้ามาเรื่อยๆ ว่างเข้ามาเรื่อยๆ ว่างเข้ามาเรื่อยๆ จนถึงตัวมันเอง แล้วถ้าตัวมันเองเห็นกายอีกทีนะ ไอ้โฮ

เกียเฮงมหาหรานะเห็นไหม เราไปสอนคนหนึ่งๆ มาอายุ ๘๐ กว่าแล้ว เป็นลูกศิษย์พุทธทาส เขาฟังวิทยุพุทธทาสทุกวัน แล้วเขามาหาเรา เขาบอกว่า ไม่มีตัวกูของกู ไม่ใช่ของกู เราก็ปล่อยเพราะคนเป็นคนหบดีใหญ่ จนพอถึงวันหนึ่งได้เวลาเราจะเอานะ ไม่มีตัวกูของกูอย่างนั้นนะอยู่ที่โรงพยาบาลศรีธัญญาทั้งนั้นเลย โรงพยาบาลศรีธัญญามันไม่มีตัวกูของกูอย่างนี้

ไอ้โฮ แกโกรธนะ แกโกรธจนตัวมือไม้สั่น มือไม้สั่นหมดเลย แกโกรธมาก แล้วให้ทำอะไร? ให้ทำอะไร? ให้ทำอะไร? เราบอกว่าทำจิตให้สงบเข้ามา ทำจิตให้สงบเข้ามานะ ทำจิตให้สงบเข้ามา แล้วถ้าพิจารณากายมันจะเห็นกาย แล้วแกก็ไปทำของแกนะ พอจิตสงบเข้ามาวันนั้นแกมาพูดตลอด แกมาพูดกับเราให้เรายอมรับความเห็นของเขาไป ว่าเขามีธรรมะ

เขาบอกไม่ใช่ตัวของกูก็ว่าเขาปล่อยวางได้หมดแล้ว คือว่าเหมือนเขามีธรรมะ ในหัวใจ เราก็ปล่อยจนถึงเวลา เราบอกไอ้ที่ไม่มีตัวของกูอย่างนี้นี่นะอยู่ที่โรงพยาบาลศรี ัญญากันหมดเลย เพราะอะไร? เพราะไม่มีสติใจ เหมือนคนบ้า

ใช่ เขาฟังมาจากวิทยุ แล้วพอเราสอนบ๊ิบแกมีวาสนา แกไปเริ่มทำของแก แกบอก พวกผู้เฒ่าเข้าขึ้นมาไม่มีงานทำ แกนั่งภาวนาทั้งวันๆ เลย พอจิตมันสงบแล้วไปเห็นกาย เห็นหัวกะโหลก เห็นทีหนึ่งแกสะดุ้ง ขนนี้พองหมดเลย แล้วตกใจมาก หายไป แล้วเห็น อีกทีหนึ่ง ขณะที่เห็นนะเห็นถึง ๓ รอบ พอ ๓ รอบบ๊ิบ เพราะแกจะมามาหาเราทุกวัน เพราะ วันนั้นแกถือ

แกมาหาเรานี้ แกจะชงกาแฟมาให้ทุกวัน แกชอบมาคุยกับเรา เหมือนคนแก่ไม่มี เพื่อนคุยนะ พอบ่ายๆ ก็มาแล้ว บ่ายโมงได้เวลาจันน้ำร้อนมาแล้ว ถือกาแฟมาถ้วยหนึ่ง วันที่มาหาเรานะมือไม้สั่นหมดเลย กาแฟกระฉอกเลย (เอ้อเหอ เอ้อเหอ)

“ไอ้โฮ เห็นกาย เห็นกายนะ เห็นกาย มันจะกลัวก็ไม่กล้า มันจะกลัวก็ไม่กลัว แต่ อู้อู อู้อู”

เรารู้นี่ เราถึงบอกว่า “ถ้าจะไม่มีตัวของกูมันจะต้องเห็นกูก่อน แล้วกำจัดไอ้ตัว กูนี้ก่อน มันถึงจะไม่เห็นตัวของกู”

ไอ้นี้ไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลยก็บอกไม่ใช่กูไม่ใช่ของกู มึงจะบ้าหรือ ตั้งแต่นั้นมานะ ไอ้โฮ แกชื่นใจมาก แกเป็นคนทีลฐิณะ แกเป็นคนคบดีแกเป็นเพื่อนกับ ป.พิบูลสงคราม

โยม ๒ : แล้วตัวทีลฐิเขาแกอย่างไร?

หลวงพ่อ : ก็ตัวทีลฐิ แกก็ทีลฐิกับเรา แกก็ไม่มองเราแกเห็นเราเป็นพระเด็กๆ นะ ก็แก แกเป็นเพื่อนกับไอ้พวกขุน ไอนั้นนะ แกเข้าไปหา ป.พิบูลสงคราม จากไอนี้ จาก ปฐม โโพธิ์แก้ว แกเป็นเพื่อนกับปฐม โพธิ์แก้วคนโพธาราม แล้วปฐม โพธิ์แก้วเป็นรัฐมนตรี คมนาคม แกเป็นเพื่อนกับ ป.พิบูลสงคราม เป็นเพื่อนกับ ผิน แกเป็นเพื่อนกับระดับนั้น แล้วกูเป็นใครละ ไอ้ท่า แกก็ไปฟังพุทธทาสนะสิ แล้วก็ยึดคิดว่าแกมีใจ

นี่พูดถึงถ้าเห็นนะ ถ้าเห็นอย่างนั้นเลย ถือกาแฟมานะเราเห็นเลยนะ เพราะ ธรรมดานะ พระสงฆ์ยังบอกเลย พระบุญส่งนะ บอกว่า เออ มึงมาอยู่นี้เพื่อมาเอาเขา

เลขนะ เพราะแกคิดว่าแกมีคุณธรรมของแฉะ แล้วพอแฉะมาเห็นจริงๆ เข้านะ โอ้อโฮ โอ้อโฮ คนระดับนี้นะ คนระดับนี้พูดนะ “โอ้อโฮ โอ้อโฮ จะกลัวก็ไม่ใช่กลัว จะกลัวก็ไม่ใช่กลัว” แต่โอ้อโฮ โอ้อโฮ เวลาไปเห็นอย่างนั้นจริงๆ นะ

ถ้าเห็นกายให้เข้าไป เห็นนี้ไม่ผิด เราถึงบอกว่าถูกใจ อย่าเสียใจอย่าตกใจนะ เรานักปฏิบัติเนาะ ค่อยๆ ทำไป สิ่งที่เราเห็นนะภายนอกหมายถึง สัม เปลือกสัมผัส เปลือกสัมผัสนี้คือสัญญา เปลือกสัมผัสคือความคิด ความเห็นด้วยข้อมูลมันเห็นอย่างหนึ่ง ความเห็นจากใจจะเห็นได้อีกอย่างหนึ่ง แต่

โยม ๒ : มันเห็นไม่ลึกหรือครับ หรือว่าอย่างไร?

หลวงพ่ : ใช่ เห็นไม่ลึก มันเห็นแต่ธรรมชาติเป็นแบบนี้ มันเห็น เห็นของมันอย่างหนึ่งแต่เห็นปุ๊บ เราพิจารณาไปเรื่อยๆ เรื่อยๆ มันก็จะละเอียดไปเรื่อยๆ เรื่อยๆ ละเอียดไปเรื่อยๆ จนถึงจิตมันเห็น ถ้าจิตมันเห็นนะ พอจิตมันเห็นนะ โอ้อโฮ มันสะท้อน สะท้อนถึงตัวอุปาทาน ตัวอนุสัยที่ฝังอยู่ที่จิตนะมันได้สะท้อน

พอสะท้อนขึ้นมา วิปัสสนาไป มันจะปล่อยตรงนี้ ให้เข้าไป บอกว่าถูกไหม? ถูก (โทษนะ) ถ้าพระไม่เป็นหรือพระจะเอาแต่วิทยาศาสตร์ เอาข้อวิทยาศาสตร์พิสูจน์กัน ด้วยค่าของเคมีจะบอกว่าผิดเลย ผิดไปเลย ผิดเพราะไปเห็นที่เปลือกใจไหม? ต้องเห็นข้างใน แต่มันถูก พูดเหมือนกับหลวงตาว่านะจับปลายเชือกสาวไปถึงได้ตัวโค จับเชือกปลายเชือกผูกโคไว้ใจไหม? สาวไปต้องถึงตัวโค นี่เห็นจากอาการก็คือมันออกมาจากใจ ถ้าสาวเข้าไปมันก็ถึงตัวนี้เหมือนกัน มันต้อง เทคนิคมันเป็นอย่างนี้ วิธีการมันเป็นอย่างนี้

โยม ๒ : ถ้าปัญญา มันก็จะค่อยๆ เข้าไปหรือครับ?

หลวงพ่ : ไม่ ไม่ ไม่ มันละเอียดเข้าไปเอง เป็นขั้นๆ เข้าไป แล้วพอเรามาถึง แต่นี้คนเราที่มันพลาดกัน มันพลาดตรงนี้ไง มันพลาดตรงที่ไปเห็นปุ๊บ แล้วมันพิจารณาพิจารณาไปแล้วปล่อย ถ้าไปที่พระภาวนาไม่เป็นนะ โสดาบันเค็ดขาดเลย เพราะพิจารณากายแล้วปล่อยกายแล้ว เนาะ ปล่อยหมดเลยว่าง โลงเลยเนาะ ใสหมดเลยเนาะ ถ้าเป็นพระที่ไม่มีวุฒิภาวะนะ โสดาบัน โสดาบัน พิจารณาแล้วปล่อยกายแล้ว ว่างหมดเลย โลงหมดเลย แล้วจริงไหม จริงได้ด้วย ปล่อยจริงๆ

โยม ๑ : มันไม่มีอะไรเลย

หลวงพ่ : ไซ้ มันไม่มีอะไรมันปล่อยหมด ทีนี้ถ้าอย่างเป็น มันไม่มีอะไรเวลามันปล่อย มันได้ปล่อยอะไรไปบ้าง? ก็มันปล่อยเฉยๆ เหมือนกับล้างถ้วยล้างจาน ปล่อยเฉยๆ แต่ถ้าเป็นโศดาบันนะ เวลาปล่อยมันถอนสังโยชน์ ถอนอุปาทานที่ใจไปด้วย สักกายทิฏฐิ

สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สักกายทิฏฐิ ทิฐิ ตัวทิฐิคือตัวความเห็น สักกายทิฐิคือทิฐิที่เห็นผิด ถ้ามันปล่อยมันปล่อยตัวนี้ ถ้าตัวที่เห็นผิดมันไปเห็นถูกแล้ว ความลูปค้ำสีลัพพตปรามาสจะมีได้อย่างไร? วิจิกิจฉาตัวสงสัยจะมีได้อย่างไร? ตัวสงสัยจะมีได้อย่างไร? ในเมื่อมันรู้จริงเห็นจริง มันปล่อยไปแล้วมันจะสงสัยได้อย่างไร? เพราะสักกายทิฏฐิตัวนี้หลุดเท่านั้นนะ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ไม่ต้องพูดถึงมัน

แล้ววันนั้นที่หมอเขาถามแล้วสีลัพพตปรามาส สีลัพพตปรามาส พวกเราสีลัพพตปรามาสบอกเป็นหมดเลย ผู้ที่ปฏิบัติเป็นหมดเลย เพราะลูปค้ำหมด คนที่ปฏิบัติแล้วไม่สีลัพพตปรามาสมีตั้งแต่โศดาบันขึ้นไป โศดาบันนี้ไม่สีลัพพตปรามาสแล้ว เพราะมันจริงแล้ว แต่ต่ำกว่าโศดาบันนะ สีลัพพตปรามาสหมดเลย หมดเลย ผิดหมดเลย

โยม ๑ : ก็เข้าใจ ใจมัน พอมันสว่างที่ใจแล้ว เหมือนกับกายเราไม่มีเลย หมดเลย

หลวงพ่ : ไซ้

โยม ๑ : หายไปหมดเลย

หลวงพ่ : เห็นไหม ถ้าพูดอย่างนี้ละ ถ้าคนไม่เป็นกึ่ง เวลามันไม่มีที่ใจ มันหมดเลย มันปล่อยหมดเลย

โยม ๑ : ใจมันสว่าง เหมือนไอ้ฉันไม่มีละ ไม่มีตัวเลยนะ มันสว่าง

หลวงพ่ : ถ้าไม่มีวุฒิภาวะนะ โศดาบันเค็ดขาดเลย เพราะมันไม่มีอะไร มันว่างหมดแล้ว ไม่มี ไม่มีกิเลสเลย แต่ถ้าปฏิบัติเป็นเห็นไหม แม้แต่สมาธิยังปล่อยกายได้เลย

อัปนาสมาธิ พุทโธๆๆ เข้าไปนี่ ขณิกะ อุปจาระ อัปนาสมาธิ สักแต่ว่า มันถอนหมดเลย มันทั้งกายเลย มันสักแต่ว่าอยู่จิตล้วนๆ เลย เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะมันไม่รับรู้

อัปนาสมาธินี้ละ รูป รส กลิ่น เสียง ตา หู จมูก ลิ้น กาย รับสภาพอะไรไม่ได้เลย สักแต่ว่ารู้ละ เรายังบอกเลย ถ้าพูดถึงเข้าอัปนาสมาธินี้ แล้วเกิดถ้าเขาจะเอาเป็นมายิงหรือรตจะชน ตายเปล่าเลย เพราะมันไม่รับรู้อะไรทั้งสิ้น มันอยู่ตัวมันเองไง มันอยู่ข้างใน

โยม ๒ : อ้าว แล้วมันจะไปไหนล่ะ

หลวงพ่ : มันอยู่ข้างใน มันไม่มีอะไรอยู่แล้ว ฉะนั้นมันไม่รับรู้มันอยู่ของมัน นี่ไง มันปล่อยกายหมดใจ

โยม : อย่างนี้ไปพรหม

หลวงพ่ : ไซ้ ถ้าตายก็เป็นพรหม แต่นั่นมันไม่ตายสิ ประสาเรารตชนไม่ได้ ทีนี้เราเปรียบเทียบไง เพราะมีคนเคยมาหาเราไง เขาบอกว่าเขาไปนั่งอยู่ที่โคนต้นไม้ ฟ้ำผ่าเขายังไม่รู้เรื่องเลย เพราะจิตเขาเป็นสมาธิแล้วเขาว่าอันนั้นผิด แล้วเขาก็มาพิจารณานามรูปอะไรของเขานี้ บ้าบอคอกแตกไป แล้วมาถามเราว่าเขาได้ขึ้นไหน กูบอกมึงได้ขึ้นบ้า ถ้ามึงจะไม่ได้ขึ้นบ้ามึงต้องกลับมาตรงนี้ กลับมาตรงที่โคนต้นไม้มึงนั่นแหละ

คือจิตมันเป็นสมาธิใจ ทีนี้พอจิตมันเป็นสมาธิคนไม่เป็นคนไม่เข้าใจก็ไม่รู้ ถ้าพูดถึงนะ ถ้าไม่มีหลักนะ ฟังอย่างนี้แล้วเพราะอะไร เพราะมันเอาไปเทียบในตำราไง ตำราอธิบายว่าอย่างนี้ ตำราอธิบายไว้แต่อธิบายไว้ที่เป็นผล แต่มันคนไม่เป็นมันไม่มีค่าเปรียบเทียบไง ถ้าค่าเปรียบเทียบเราเคยเป็นไซ้ไหม เราเคยหลงเราเคยพลาดมาไง

เราเคยพลาดมาบ้าง อย่างนี้ อย่างนี้ ปล่อย อย่างนี้พูดถึงพอปล่อยแล้วเขาเรียกตทั้งคปทาน มันมีตทั้งคปทานกับสมุจเฉตปทาน ตทั้งคปทานคือประหารชั่วคราว คือการปล่อยวางชั่วคราว เหมือนเรากินข้าวอิ่มแล้ว อิ่มชั่วคราวแต่เดี๋ยวก็หิวอีก แต่ถ้าเป็นสมุจเฉตปทานนะกูไม่กินอีกเลย คงที่

ฉะนั้น ถูก แต่ต้องขยันไปเรื่อยๆ แล้วทำไปอย่างนี้ พุทโธไว้ พุทโธไว้ ไอ้อย่างที่เวลาจะเห็นกายนี้มันไม่เห็น ไม่เห็นเพราะอะไร? เพราะอยากเห็น เราพุทโธไว้ พุทโธไว้

ถ้ามันจะแยกออกก็ดึงกลับมา พอดึงกลับมาจะพอมันดีขึ้นมาบีบ เดียวก็จะเห็นอีกรอบหนึ่ง พอมันดีไป พอจิตสมควรจะเห็นทันทีเลย

แล้วพอเห็นบีบ แหม ดีเว้ย จะเอาอีกนะ ก็ไม่ได้อยู่พักหนึ่ง จนกว่ามันจะไม่เอาแล้ว ไม่เอาเดี๋ยวก็ดีอีก ก็เห็นอีก แล้วเราลองตรงนี้ ลองที่ว่าถ้าเอ็งทำอย่างนี้มันจะเห็นอย่างนี้ ถ้าเอ็งคุมจิตอย่างนี้เอ็งจะเห็นอย่างนี้ แล้วเราจะเลือกทางไหนล่ะ คนเรานี้มันจะผิดมาก่อน ผิดมาก่อนจนเข็ดใจ

อ้อ ถ้าทำอย่างนี้บีบนะถูกลากเลือดทุกทีเลย ถ้าทำอย่างนี้นะถูพอไปได้ แล้วมีงจะไปทางไหนนะ มันก็ยังมาตรงนี้ แล้วพอมามาตรงนี้บีบ ทำไปเรื่อยก็ดีไปเรื่อย ดีไปเรื่อย ดีไปเรื่อย ดีไปเรื่อย จนถึงที่สุดขนาด ขาดอย่างไรมันก็เห็น อ้อ อย่างนี้เอง โสดาบันอย่างนี้เอง สกิทาอย่างนี้เอง อนาคาอย่างนี้เอง แต่ถ้าเป็นอย่างนี้บีบ มันจะเป็นอย่างนี้ก่อนทุกคน แล้วจะถูโลกันไปอย่างนี้

แล้วอย่างนี้เราฟังพระพูดมาเยอะไป โสดาบัน โสดาบันของเขา อย่างนี้เขาถือเป็นโสดาบันแล้ว แต่ความจริงมันถ้าเป็นเขาเรียกว่า ศรัทธา อจลศรัทธา ปุณฺชน กัลยาณปุณฺชน เป็นกัลยาณปุณฺชนเดิน โสดาปัตติมรรค ขณะที่เดิน โสดาปัตติมรรคมันยัง การเห็นกายนี้ เดิน โสดาปัตติมรรค ถ้าจิตไม่เห็นกายไม่ใช่ โสดาปัตติมรรค จิตเห็นกายเป็นอธิธรรม วิปัสสนาคือ โสดาปัตติมรรค แล้วมันยังเสื่อมได้ เสื่อมได้เพราะ โสดาปัตติมรรค ไม่ใช่ โสดาปัตติผล ถ้ามันเสื่อมมาลงมากี่ปุณฺชน ถูก ถูก

โยม ๑ : แล้วทำยังไงอีกล่ะนี่

หลวงพ่ : ต้องขยันนะ สติใจ พุทฺโธ พุทฺโธ แล้วคุมมันให้ดี ตอนนี้นะโยมเห็นเขาเย็บจักรไหม คนเย็บจักรนี่เขาต้อง โอ้โฮ ฝึจักรมันจะตก ตอนนี้นะเหมือนจิตเราเป็นอย่างนี้แล้วนี่ เราต้องระวังมันแล้ว เหมือนคนเย็บจักร เหมือนคนสอยเข็ม คุณสอยเข็มสิให้เข็มมันเข้า จิตก็เหมือนกันตอนนี่ โยมกำลังจะสอยเข็ม จิตมันกำลังจะเข้าที่ โยมต้องตั้งใจไป พุทฺโธ ตั้งสติให้ดี ๆ สอยเข็มนะ ถ้าค้ายมันทะลุเข็มไปก็ โอ้โฮ โยมจะสบายเลยตอนนี่

นี่ก็เหมือนกันถ้าจิตมันเข้านะ ตั้งใจ ไม่มีใครทำให้ได้ ต้องตั้งใจ นี่เราประกันเลยประกันว่าเดินมาถูกทาง นี่คือพื้นฐานเราพูดไว้บ่อยมากเลย รื้อแล้วสร้าง ขณะที่ปรับพื้นที่ทุกคนไม่คิดว่าเราการสร้างบ้านต้องปรับพื้นที่ ต้องเท ต้องเท ต้องฝังเข็มต้องเทคาน

คอดิน ทุกคนคิดว่าปลูกคือเอาบ้านไปตั้งไว้บนดิน บนเลน แล้วพอเวลาภาวนาไปบิ๊บบิ๊บวิ๊บวิ๊บ วิ๊บวิ๊บวิ๊บ มันจะเอาบ้านไปตั้งไว้ที่นี้ ที่ปากน้ำนั่นนะ สมุทรปราการนั่นนะ ไอ้เลนนะ เอาบ้านไปตั้งไว้ เดี่ยวบ้านก็คว่ำ

ที่นี้ไอ้ตรงโคน ไอ้เข้มนะ กับไอ้คานคอดิน ลงทุนตรงนี้ไม่มีใครคิดถึงมัน รื้อแล้วสร้างไง เราซื้อบ้านเราไปซื้อที่ เราจะปรับทับสร้างใหม่ เราต้องปรับพื้นที่มัน ปรับพื้นที่มันก็ลงทุนลงแรงนี่ไง แล้วถ้ามันปรับพื้นที่จนมันว่างหมด อย่างที่ว่า ว่างๆ นั่นล่ะพื้นที่ พอที่จะขึ้นโครงสร้าง รื้อแล้วสร้างนะ แต่ไอ้ตอนรื้อนี้มันไม่ได้คิดว่ามันรื้อ มันคิดว่ามันสร้าง แล้วมันคิดว่ามันสร้างเสร็จแล้ว เราคิดว่ามันไม่มีอะไรเลย แล้วมันก็คว่ำไปนั่นล่ะ ภาวนาไป ล้มกลิ้งล้มหงายอยู่นั่นนะ

นี่ปรับพื้นที่รื้อแล้วสร้าง ถูก แต่ต้องภาวนาไปพอพูดอย่างนี้ไปพระเห็นใหม่ บอกถูกให้ซ้ำ มันเอาไปอ้างเลย ฎให้โอนาคาเลนนะ ไอ้ไอโ

โยม : (หัวเราะ)

หลวงพ่ : ไอ้จะบอกว่าผิดแล้ว มันก็ไม่มีกำลังใจ ไอ้จะบอกว่าถูกมันก็บอกฎให้ออนาคา ฎก็เลยคาถาคูอยู่เนี่ย แหม เอาซื้อคาถาไว้เลยนะ โอ๊ย ฎต้องไปปรับคนโน้น รับคนนี้ ไอ้จะบอกว่าผิดมันก็หมดกำลังใจ ต้องบอกว่า ถูก แต่ต้องขยัน ฎ ฎถูกทางแล้ว ขยันหมั่นเพียร สู้มัน แล้วมันจะพัฒนาขึ้นไปแล้วถ้ามันเป็นแล้วนะ ฎไม่ต้องการันตีเลย คนเป็นรู้อเอง ผลัวะ! ไอ้ไอ อย่างนี้เลยนะ ไอ้ไอ ไซ้ ไซ้ ไซ้ ถ้าไชนะ ผลัวะ!

แต่ถ้าไม่ไชนะ น่าจะ หรือว่า แบบนี้ไม่ไซ้ เฮ้ย ฎเป็นแล้ว ฎเป็นพระอรหันต์แล้ว ฎเป็นพระอรหันต์แล้ว อย่างนี้ไม่ไซ้ ไม่ไซ้ ถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วนะ มันจะบ้าไอนั้นมันจะบ้า โกล้บ้าแล้ว แต่ถ้ามัน ผลัวะ! ไอ้ไอ พูดไม่ออกเลยนะ

โยม ๒ : ต้อง ผลัวะ! ทุกคนหรือเปล่าครับ?

หลวงพ่ : ต้องทุกคน ไอ้ที่ไม่ต้อง มันนั่น เดี่ยวดูมันเสื่อมก็แล้วกัน ถ้า ผลัวะ! ไอ้ไอ พูดอะไรไม่ออกเลยล่ะ นั่นนะของจริง แล้วพอออกมาแล้วอธิบายได้หมดเลยนะ สังโยชน์ขาดอย่างไร? ถอนอะไรไปบ้าง? ตัวไหนขาด? ตัวไหนอยู่? ตัวไหนเป็นอย่างไร?

ยถาภูตัง ญาณทัสสนะเกิดหมด ยถาภูตัง กิเลสขาด เกิดญาณทัสสนะรู้ว่าขาดแล้ว ไม่เป็น
 พุดไม่ถูกหรือก แล้วถ้ามันพุดมานะมันอยู่ในสังคมที่ไม่มีใครจริงใจ

ทำไมทุกคนไม่กล้าเข้าหาหลวงตาเพราะอะไรรู้ไหม? เพราะกลัวหลวงตาซักใจ
 ไอ้ที่ไม่กล้าเข้าไปหาหลวงตา เขียดไปเขียดมาเพราะอะไรรู้ไหม? พุดมา พุดมา ตายเลย
 ละ

โยม ๒ : ซักอย่างเดียวเลยหรือครับ?

หลวงพ่ : อะโฮ้! ธรรมะต้องซักอย่างนี้ ไอ้ที่ไม่กล้าเข้าไปหาหลวงตา ไม่กล้าเข้าไป
 หาหลวงตาก็เพราะตรงนี้ไง ตรงที่เข้าไปแล้ว แหม พอโดนซักขึ้นมาเหมือนขึ้นศาล ศาล
 ซักแล้วนะตอบศาลไม่ได้ โฮ้เฮ้ย ไม่กล้าขึ้นไปหาหลวงตาเพราะเดียวซักขึ้นมาแล้วต่อ
 หน้าศาล ใช้เอกสารเท็จ แหม ดิคคุอีก

ทีนี้คนมองกันมองอีกเรื่องหนึ่ง โยมทำดีแล้วนะ โยมทำดี เพราะ ถ้าพุดออกมา
 จากข้อเท็จจริงไม่ต้องใช้ตำรา ไม่ต้องให้ใครมาพุด พุดถูกพุดผิดพุดออกมาตามที่เรารู้
 ตามที่เรารู้ตามที่เราเห็นนะ แล้วครูบาอาจารย์จะแก้ตามนั้น อย่างที่โยมพุดนะถูกหมด
 ว่างหมดอะไรหมด แต่ แต่มันว่างอย่างที่ว่านะ มันว่างที่โยมทำมันเยอะแต่โยมไม่ ไม่

เหมือนกับเราเป็นช่างนะเราจะขึ้นเสาเข็มนี้ เราต้องผูกเหล็กเราต้องตีแบบ เรา
 ต้องเทปูนนะ กว่ามันจะเป็นเสาขึ้นมาแต่ละต้น ไอ้ไม่ใช่ว่านั่งๆ เฮ้ย เสาขึ้น เสาขึ้น เสา
 ขึ้น แล้วเสาไหนมันจะขึ้นมา ก็มึงไม่ผูกเหล็ก มึงไม่ตีแบบมึงไม่เทปูน นี่ก็เหมือนกัน เรา
 จะปฏิบัติมันจะขึ้นมาเพราะเหตุความเพียรของเรา

โยม ๑ : เรียบเซย ไม่ค่อยโฮ้ว

หลวงพ่ : โฮ้ ไม่เป็นไร มันเป็นไปได้เพราะเหตุความเพียรของเรา เราขยันเราหมั่น
 เพียร เราผูกเหล็ก เราตีแบบ เราเทปูน แล้วเราหล่อมันขึ้นมาเป็นเสาเป็นตอม่อของเรา มัน
 จะสร้างพื้นฐานของเรา มันเกิดจากความเพียรนะ ไม่มีมาจากฟ้าหรือก ไม่มีหรือก เพราะ
 อยู่ที่ไหนใครก็ทำให้ไม่ได้หรือก เราทำกันเอง เราสร้างของเราเอง ถูกต้อง อ้าว ว่ามา
 หมดแล้วโฮ้ไหม?

โยม ๓ : เมื่อกี้หลวงพ่ตอบแล้วละ

หลวงพ่ : ไซ้

โยม ๓ : ที่ยายบอกว่ามันว่าง ที่หลวงพ่บอกว่ามันว่างด้วยปัญญา แล้วที่นี้ถ้ามันว่างด้วยสมาธิละคะ

หลวงพ่ : ว่างด้วยสมาธิ ก็ พุทโธ พุทโธ พุทโธนี่ มันหดเข้ามาเอง ถ้าว่างสมาธินี้ นะ พอพุทโธเข้ามา พุทโธ พุทโธกำหนดอานาปานสติ พุทโธดังตลอดเลยนะ ดังขนาดไหน สติจะตามตลอดไม่มีแฉับเลย ถ้าแฉับนั้นนะออกข้างแล้ว ต้องขึ้นต้นใหม่แล้ว เวลามันเข้า นะ ขณิกสมาธิว่างชั่วคราว อุปจาระเข้าไปเลย พอเข้าไปอุปจาระมันรู้มันเห็นนิมิตได้ มันออกได้ ถ้าปล่อยนี้ มันก็ได้แค่นี้

แต่ถ้ายังไม่ให้มันเป็น พุทโธไปเรื่อยๆ พุทโธไปเรื่อยๆ มันจะเป็นอัปนาเข้าไปเลย มันจะดังเข้าไป ดังเข้าไป ดังเข้าไป โอ้อโฮ ลึกมาก ถ้าเป็นพุทโธ เป็นเจโตวิมุตตินี้ สมาธิมันจะดังเข้าไปเลยนะ คือว่ามันหดเข้าไปเรื่อยๆ มันเข้าไปเรื่อยๆ แล้วสติตามพร้อมหมด มันเห็นเหมือนส่องกล้องเลย ไม่มีแฉับ ไม่มี ไม่มีอะไรทั้งสิ้น ถ้าแฉับนะ คือ คือขาดช่วง ถ้าแฉับหายเลย ตกภวังค์

โยม ๓ : หลวงพ่แล้วอย่างที่ฟัง ที่ว่าพิจารณาความจริงมันก็เข้าไป เข้าไป เข้าไป เข้าไป

หลวงพ่ : ไซ้ ก็มันเข้ามาเหมือนกันไง มันก็พิจารณาแล้วมันปล่อยเข้า ปล่อยเข้ามา ก็เป็นตัวมันเองเข้ามาเหมือนกัน ปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา แต่ที่นี้มันแปลกอย่างเดียวเท่านั้นนะ เราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะมา หลวงปู่เจี๊ยะท่านจะพุทโธอย่างเดียว หลวงตามาใช้ปัญญาอย่างนี้ มันหลายๆ องค์ไง

องค์หนึ่งก็คือ คือความชำนาญของแต่ละองค์ ผู้ชำนาญทางใดทางหนึ่งส่วนใหญ่จะสอนอย่างนั้น แล้วถ้าเป็นอย่างอื่นแล้วท่านไม่ค่อยฟัง เพราะมันเป็นความชำนาญของท่านไซ้ไหม? อย่างเรานี้เป็นช่างไม้พูดเรื่องช่างเหล็กก็ไม่ค่อยสนเพราะช่างไม้ทำไมอ้าว ช่างเหล็กก็ส่วนช่างเหล็ก ช่างไม้ล่ะ ช่างไม้

ไอนี้ก็เหมือนกัน เราไปหาครูบาอาจารย์จะเจอตรงนี้ไง พอไปพูดกับองค์ใดก็ได้แล้วแต่ ท่านถนัดทางใดทางหนึ่ง ท่านจะยื่นกระด่าขานนั้น ไม้พูดไปก็ทำให้เรางไป

บังเอิญอย่างเรา อย่างที่ว่า ช่างเหล็กก็ทำได้ ช่างไม้ก็ทำได้ ตักน้ำก็ทำได้เดี๋ยวตักน้ำให้มึงดู มันก็เลยอธิบายอย่างนี้ พออธิบายไป ทำให้คนโลเลเหมือนกันนะ เอ แล้วจะเอาอย่างไรล่ะ?

โยม ๒ : ไปไหนก็ไม่ไป

หลวงพ่ : เออ เอ แล้วจะเอาอย่างไรวะ? ไอ้นี้ช่างไม้ก็ได้ช่างเหล็กก็ได้แล้วจะเป็นช่างอะไรดีล่ะ? มันก็มีผลเสียตรงนี้เหมือนกันเพราะเราสังเกตดู แต่ถ้าไปหาคำใดองค์หนึ่งท่านจะพูดทางเดียว ส่วนใหญ่แล้วองค์ใดองค์หนึ่งจะพูดเฉพาะทางชำนาญของท่าน เราเคยอยู่กับหลายๆ องค์มาแล้วสังเกตเอา

ที่นี้เพียงแต่ว่าอย่างนั้นบ๊อบมันก็จะได้ สมมุติคนถนัดซ้ายอยู่กับองค์นี้สบายๆ เลย คนถนัดขวาไม่ถนัดแล้ว คนถนัดขวาอยู่กับองค์นี้ได้ นี่ไปเวลาไปหาครูบาอาจารย์มันจริงตนิสัยง ไอ้เรามาหาเรา เราถึงสงสารไง เราเลยเปิดหมดใจ อะไรก็ได้ แล้วกูสอนได้ด้วยมึงมาสิกูบอกได้หมด เขาถึงแปลกใจใจเหมือน เพราะเขาเลยฟังเหมือนกับเรานี้โลเลใจ เหมือนกับเรานี้ ไม่รับผิดชอบอะไรเลย

เฮ้ย ซ้ายก็ถูกขวาก็ถูกแล้วถูกอะไรของมึงวะ ถูกเพราะมันถูกตามเนื้อหาสาระของมัน ถ้าผิดกูบอกผิดเลย ถ้าซ้ายผิดก็ว่าซ้ายผิด ซ้ายถูกก็ว่าซ้ายถูก ขวาผิดก็ว่าขวาผิดนี่ ใจ ปฏิบัติผิด ผิดเข้าไปผิดก็ได้ ซ้ายผิดก็ได้ใช่ไหม ทางซ้ายเขียนด้วยมือซ้ายแต่เขียนอักษรผิดใจ ก็ผิด ปัญญาอบรมสมาธิผิดก็มี พุทโธ พุทโธผิดก็มี

อย่างพุทโธที่มาหาเรานี้เราบอกพุทโธผิดหมด เพราะอะไร? เพราะพุทโธตก ภาวค์หมด พุทโธหายหมด พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วกลับไปเลย อ้าวทำไมล่ะ? อ้าว ก็มันละเอียดไง ถ้าพุทโธมันหายบ๊อบ กูเลยตักหน้าไว้ มันมีพระมาไง เขาบอกพุทโธ ต้องหาย กูบอกไม่มีทางหาย หายไม่ได้ แต่จริงๆ คือมันหาย หายเพราะอัปปนาสมาธิแล้ว มันจะหายของมันไปเอง

แต่พวกเราคิดว่าพุทโธต้องหาย พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ กลับไปเลย คนมันเข้าใจผิดใจจริงๆ นะมันต้องหายแต่มันต้องหายด้วยข้อเท็จจริง ไม่ใช่หายเพราะมึงคิด แต่เพราะเราไปเข้าใจว่าต้องหายใช่ไหม? เราก็เลยวางยาสลบตัวเองไป พุทโธ พุทโธ พุทโธ หายไปเลย แล้วไปไหน ก็ไปนรกไป

โยม ๑ : มันไม่มีสติเลยนั่น

หลวงพ่ : ไซ้ นี่พูดถูกไม่มีสติ เห็นไหม มันข้อเท็จจริงเป็นอย่างนั้น แต่ต้องให้เป็นข้อเท็จจริงใจ ทีนี้ไม่ใช่ข้อเท็จจริงมาพูดนะผิดหมดละ เพราะคนทำไม่เป็นมันพูดก็ผิดแล้ว คนอ้าปากมันก็ผิดแล้วเพราะมันทำไม่เป็น ถ้ามันเป็นนะพูดอย่างไรมันก็ถูกหมด ฉะนั้นมันถึงว่ามันผิดกันตามข้อเท็จจริงแต่มันมาได้ทุกทาง

โยม ๓ : หลวงพ่คะ แล้วอย่างวันนั้นคือคุยกับยายคนหนึ่ง เขาทุกข์แล้วเขาก็เลยภาวนาพุทโธ แล้วเขาพุทโธ พุทโธ แล้วเขาเดินจงกรมอย่างนี้ละ แล้วพอมันได้ช่วงหนึ่งนี่ เขาบอกมัน ว้าว มันว่างไปหมด กุฎิข้างหลังก็หาย

หลวงพ่ : บุญหล่นทับ บุญหล่นทับ บุญหล่นทับ บุญหล่นทับ

โยม ๓ : ไม้ หลวงพ่ แล้วเขามองกุฎิข้างหลังยังหายไป

หลวงพ่ : บุญหล่นทับ ได้ตอนนั้นถอนมาก็จบ

โยม ๓ : มันว่าง

หลวงพ่ : ถอนมาก็จบ โธ่เอ๊ย นี่พวกเรา นักภาวนาส่วนมากเป็นแค่นี้ คือเป็นต่อเมื่อวิฤติเป็นต่อเมื่อตัวเองจนตรอกแล้ว มันก็จะรวมสักทีหนึ่ง แล้วก็พลาดไป มันไม่ทำเหมือนพระที่ปฏิบัติมันต้องต่อเนื่องไง ต่อเนื่อง ความเสมอต้นเสมอปลาย แล้วว่างอย่างนั้นปั๊บ ต้องคุมให้ได้แล้วจะว่างอย่างนั้นตลอดไป ว่างตลอดไปปั๊บออกมาที่วิปัสสนาได้อันนี้ว่างที่เดียวก็จบเลยเหมือนบุญหล่นทับเลย ถูก สามลื้อถูกหวยไง พอได้เงินมาก็จ่ายเกลี้ยงเลย แล้วก็ไปตีบสามลื้ออย่างเก่า พวกสามลื้อถูกหวยนะ ว่าง โอ๊ย

โยม ๒ : แสดงว่า ถึงตรงนั้นแล้ว ก็นี่ภาพตรงนั้นคือต่อ

หลวงพ่ : ไซ้ ตรงนั้นคือทุนเท่านั้นเอง สามลื้อถูกหวย เอ็งได้สตางค์มาสตางค์ไปทำอะไรได้ สตางค์กินไม่ได้นะมึง แบนก็กินได้หรือ แบนก็ต้องไปซื้ออาหาร ทีนี้พอเป็นสมาธิ สมาธิทำอะไรได้ สมาธิเป็นสมาธิ ปัญญาเกิดหรือยัง? หลงลงสมาธิ สมาธิก็คือทุนไม่มีทุนก็ทำอะไรไม่ได้? ตัวทุนเองทำอะไรไม่ได้ ไม่มีทุนทำอะไรไม่ได้นะ ถึงมีทุนแล้ว

ใช้ไม่เป็นก็ ทุน ทุนก็คือทุน กระดากินไม่ได้นะเว้ย เช็กแตกเข้าไปเลย ใบนึงแสนสองแสน กินเข้าไปเลย

โยม ๒ : เปล่าครับ ถ้าเขาตายไปแล้วมีประโยชน์อะไรครับ?

หลวงพ่ : ตายไปแล้วมันก็เป็นบุญ เป็นสิ่งที่ฝังลงไปจิตใจ แต่ในปัจจุบันนี้ เราเอาปัจจุบันธรรมดี ปัจจุบันธรรมคือปัจจุบันที่แก้กิเลสดี แต่ถ้าเป็นสมาธิมันก็ มันก็ฝังใจก็บุญ

โยม ๒ : อย่างนี้ก็อยู่เหมือนเดิม

หลวงพ่ : เหมือนเดิม เหมือนเดิม

โยม ๓ : อ้าว ที่หลวงพ่บอกว่า ถ้าเกิดสมมุติออกมาแล้วก็หายไปเลย แต่ถ้าเกิดขณะที่เขาเป็นอยู่นี้เขามีจิตประคองไปได้ก็

หลวงพ่ : แล้วประคองไปได้หรือเปล่านั้น? คำว่าบุญหล่นทับนี้ไม่มีสติ บุญหล่นทับมันเป็นผลของบุญใจ แต่ถ้าเราปฏิบัติ กุลองผิตลองถูกลมา มาถึงเหมือนกับเงินมาจับประจำเราเม็งคิดดี เอาเงินล้านมาจับสิ มันตื่นตื่นใหม่ ก็อยาก แหม่ กูรวยนะ แต่ถ้าเราหา มาเกือบตาย เงินล้านนี้เราต้องรักษาให้คืนะ

เฮ้ย เงินล้านนี้ แหม่ กุลากเลียดเลย กูได้ล้านหนึ่งแล้วกูจะเอาล้านนี้ไปทำอะไร เห็นไหม มันต่างกันไหม? บุญหล่นทับนี้มันไม่รู้ ล้านหนึ่งนี้ไอ้โฮ กุล้านหนึ่งปลิวอันเลย แหม่ ไม่ถึงชั่วโมง เกลี้ยง แต่ถ้ากูหามาเกือบล้าน ไอ้โฮ กูจะจ่ายสิ่งหนึ่ง กูก็ไม่อยากจ่าย กูจะเก็บของกูอย่างดีกูรักษาของกูอย่างดี มันต่างกันตรงนี้ไง มันต่างกันเยอะแล้วมันอยู่ที่ประสบการณ์นะ

โยม ๑ : สาหนักพบ

หลวงพ่ : ได้ ทำไปอย่างนี้ ทำไปอีกเนาะ ทำไป จบแล้ว